

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z odwołania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego
od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia 17 marca 2023 r.
w przedmiocie odwołania od zmiany podziału czynności,
z udziałem SSN Pawła Czubika,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 17 kwietnia 2024 r.,

odrzuca odwołanie.

Maria Szczepaniec Krzysztof Wiak Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa (dalej: „KRS” lub „Rada”) w uchwale nr [...] z dnia 17 marca 2023 r. w przedmiocie odwołania od zmiany podziału czynności uwzględniła odwołanie SSN Pawła Czubika od podziału czynności wynikającego z zarządzenia nr 35/2023 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z 15 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego od orzekania na czas określony w Izbie Cywilnej.

Pismem z 5 kwietnia 2023 r. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego (dalej: „odwołujący się”) złożył odwołanie od powyższej uchwały. Odwołujący się zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego (tj. art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.

w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 269, dalej: „u.KRS”), art. 22a § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 217, dalej: „p.u.s.p.”) w zw. z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1093, dalej: „u.SN”), poprzez nieprawidłową wykładnię tych przepisów, skutkującą uznaniem, że stosowany odpowiednio do Sądu Najwyższego art. 22a § 5 p.u.s.p. przyznaje sędziemu Sądu Najwyższego prawo odwołania się od zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w przedmiocie wyznaczenia tego sędziego, w trybie art. 35 § 3 u.SN, do orzekania w innej izbie przez czas określony, podczas gdy wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie przez czas określony nie stanowi podziału czynności w rozumieniu art. 22a § 5 p.u.s.p., zaś różnice między tymi instytucjami prawnymi są na tyle istotne, że nie sposób jest stosować do tej pierwszej przepisów odnoszących się do tej drugiej.

W uzasadnieniu odwołujący się wskazał, że prawidłowa interpretacja przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym pozwala na przyjęcie, że posiada on uprawnienie do wniesienia odwołania od uchwały KRS. Zaskarżona uchwała ingeruje bowiem w uprawnienia kierownicze Sądu Najwyższego jako pracodawcy, wynikające z łączącego go z SSN Pawłem Czubikiem stosunku służbowego. Zgodnie z art. 35 § 3 u.SN, Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, jako organowi wykonującemu czynności z zakresu prawa pracy (art. 102 § 1 u.SN), przysługuje prawo do wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie przez czas określony, co skutkuje powstaniem po jego stronie obowiązku wynikającego ze stosunku służbowego. Zaskarżona uchwała w to uprawnienie ingeruje, co – z punktu widzenia art. 29 ust. 1 u.KRS – jest wystarczające dla uznania, że Sąd Najwyższy jest uczestnikiem postępowania.

Odwołujący się podniósł również, że w niniejszej sprawie nie znajduje zastosowania art. 22a § 6 zd. 5 p.u.s.p., zgodnie z którym od uchwały w sprawie odwołania od podziału czynności nie przysługuje odwołanie. Przedmiotem odwołania nie był bowiem podział czynności, lecz wyznaczenie

sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie przez czas określony, co wyklucza możliwość odpowiedniego zastosowania doń art. 22a § 5 p.u.s.p. W konsekwencji, zaskarżona uchwała została podjęta poza zakresem kompetencji Rady i w związku z tym nie sposób stosować do niej przepisów wyłączających dopuszczalność odwołania w sprawach określonej kategorii, do których rozpoznawania KRS jest jednak uprawniona. W tym stanie rzeczy odwołujący się uznał za dopuszczalne wniesienie odwołania od zaskarżonej uchwały w trybie i na zasadach określonych w art. 44 ust. 1 u.KRS.

W dalszej części uzasadnienia, odnosząc się do postawionego zarzutu, wskazano, że odpowiednie zastosowanie art. 22 § 5a p.u.s.p. do Sądu Najwyższego oznacza odstępianie od jego zastosowania. Istnieją bowiem znaczące różnice pomiędzy podziałem czynności w sądzie powszechnym a wyznaczeniem sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie przez czas określony. Po pierwsze, w sądzie powszechnym podział czynności oznacza przydział sędziego do wydziału, a tym samym określenie zakresu przedmiotowego spraw, które sędzia ma rozpoznawać. W Sądzie Najwyższym zakres przedmiotowy rozpoznawanych przez niego spraw wyznacza właściwość izby, w której objął on stanowisko, a tę z kolei wskazuje się w karcie zgłoszenia kandydata (art. 35 § 1 u.SN). Pomimo że izby Sądu Najwyższego dzielą się na wydziały, to sędzia Sądu Najwyższego nie jest przypisany do żadnego z nich i rozpoznaje sprawy zarejestrowane we wszystkich tych wydziałach. Podział na wydziały ma bowiem charakter pomocniczy i służy obsłudze administracyjnej spraw, a nie – tak jak to ma miejsce w przypadku sądów powszechnych – wyznaczeniu zakresu spraw, którymi sędzia będzie się zajmował w ramach obowiązków orzeczniczych. Z tego powodu, stosowanie do sędziów Sądu Najwyższego przepisów dotyczących podziału czynności jest wykluczone. Po drugie, w podziale czynności można ustalić, że sędzia będzie pełnił swoje stanowisko w dwóch wydziałach lub w części wydziału określonej terytorialnie lub przedmiotowo (w sekcji) albo przez pełnienie określonej funkcji (art. 11 § 2a zdanie drugie, art. 22a § 3 p.u.s.p.). Taka sytuacja jest niedopuszczalna w Sądzie Najwyższym. Sędzia obejmuje bowiem stanowisko w izbie wskazanej przez niego w karcie zgłoszenia kandydata, zaś wyznaczenie sędziego do orzekania w innej

izbie możliwe jest jedynie przez czas określony (art. 35 § 1 i 3 u.SN). Możliwe jest wprowadzić przeniesie sędziego Sądu Najwyższego na stanowisko w innej izbie, ale ma ono charakter trwały i – bez żadnych wyjątków – wymaga zgody sędziego (art. 35 § 2 u.SN). Po trzecie, wyznaczenie sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie przez czas określony nie wymaga zasięgnięcia opinii Kolegium Sądu Najwyższego, podczas gdy ustalenie podziału czynności wymaga takiego zaopiniowania. Biorąc pod uwagę powyższe, zdaniem odwołującego się, podział czynności w żaden sposób nie wykazuje podobieństwa do wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie przez czas określony. Tej ostatniej instytucji – gdyby już poszukiwać analogii na gruncie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych – bliżej jest do delegowania sędziego sądu powszechnego do pełnienia obowiązków sędziego w innym sądzie równorzędnym (art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p.), względnie delegowaniu sędziego przez prezesa sądu apelacyjnego w sądzie równorzędnym lub niższym na obszarze apelacji (art. 77 § 8 p.u.s.p.). Co jednak istotne, w obu tych przypadkach przepisy nie przyznają sędziemu prawa do odwołania od aktu delegowania do Krajowej Rady Sądownictwa. Analogicznie należy więc potraktować wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie.

Odwołujący się wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Odpowiedź na powyższe odwołania złożył Przewodniczący KRS. W piśmie z 8 maja 2023 r. wniósł o jego odrzucenie, jako niedopuszczalnego. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 22a § 6 p.u.s.p., od uchwały KRS w przedmiocie odwołania od podziału czynności odwołanie nie przysługuje. Jednocześnie dodano, że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego nie jest w tej sprawie uczestnikiem postępowania. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za niedopuszczalne i podlegające odrzuceniu.

Na wstępie należy zaznaczyć, że w analogicznej kwestii wypowiedział się już Sąd Najwyższy w postanowieniach z 14 czerwca 2023 r. (I NKRS 5/23) oraz z 5 września 2023 r. (I NKRS 38/23). Sąd Najwyższy w składzie orzekającym podziela pogląd prawny wyrażony w tych orzeczeniach co do niedopuszczalności odwołania od uchwały KRS.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do legitymacji czynnej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do wniesienia odwołania od zaskarżonej uchwały. Na podstawie art. 44 ust. 1 u.KRS, uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 29 ust. 1 u.KRS, w sprawach indywidualnych osoba, której praw lub obowiązków dotyczyć ma uchwała Rady, jest uczestnikiem postępowania przed Radą. Biorąc pod uwagę powyższe, co do zasady, prawo do odwołania się na podstawie art. 44 ust.1 u.KRS nie przysługuje zatem organom sądu, w tym m.in. prezesowi sądu lub kolegium sądu. Podmioty te nie mogą być bowiem zasadniczo uznane za osobę, której praw i obowiązków, w sprawie indywidualnej, dotyczy uchwała Rady. Uprawnienie to może być im wyjątkowo przyznane, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. Powyższy pogląd znajduje potwierdzenie zarówno w dotychczasowym orzecznictwie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 czerwca 2023 r., I NKRS 5/23 i z 5 września 2023 r., I NKRS 38/23), jak i w dorobku doktryny. W literaturze przedmiotu przyjęto m.in., że „prawo do wniesienia odwołania przysługuje uczestnikowi postępowania, którym zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o KRS jest osoba, której praw lub obowiązków dotyczyć ma uchwała Rady. Jednakże w przepisach szczególnych, takich jak art. 73 § 3 p.u.s.p., uprawnienia do wniesienia odwołania od uchwał Rady w sprawie przeniesienia sędziego w stan spoczynku (...) przyznano także organom sądów – prezesowi właściwego sądu oraz organom, które wnioskowały o takie przeniesienie – kolegium właściwego sądu lub Ministrowi Sprawiedliwości (w odniesieniu do sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych – Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego). Podobne rozwiązanie znajduje się w art. 31 ustawy o SN. Także szerszy niż wynikałoby to bezpośrednio z art. 29 ust. 1 ustawy o KRS krąg uczestników postępowania występuje w sprawach, o których mowa w art. 40 ustawy o KRS” (M. Niezgódka-Medek [w:] R. Pęk, M. Niezgódka-Medek, *Krajowa Rada Sądownictwa. Komentarz*, Warszawa 2013, komentarz do art. 44, teza 4). Biorąc powyższe pod uwagę, należy uznać, że Pierwszy Prezes

Sądu Najwyższego nie był podmiotem uprawnionym do wniesienia odwołania od uchwały KRS.

Za nietrafny należy uznać również podniesiony w odwołaniu zarzut naruszenia art. 22a § 5 p.u.s.p. w zw. z art. 10 § 1 u.SN. W niniejszej sprawie nie doszło do nieprawidłowego zastosowania art. 22a § 5 p.u.s.p. Zgodnie z tym przepisem, sędzia lub asesor sądowy, któremu zmieniono podział czynności w sposób skutkujący zmianą zakresu jego obowiązków, w szczególności przeniesieniem do innego wydziału sądu, może odwołać się do Krajowej Rady Sądownictwa w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania nowego zakresu obowiązków. Odwołanie nie przysługuje w przypadku: 1) przeniesienia do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu; 2) powierzenia obowiązków w tym samym wydziale na zasadach obowiązujących pozostałych sędziów, a w szczególności odwołania przydziału do sekcji lub innej formy specjalizacji.

W orzecznictwie przyjmuje się, że brzmienie powyższego przepisu nie pozostawia wątpliwości, iż zasadniczym powodem przyznania sędziemu prawa do odwołania się do KRS od zmiany podziału czynności nie było stworzenie dodatkowej gwarancji przestrzegania przez prezesa sądu przepisów o podziale czynności jako takich, lecz miało ono umożliwić mu kwestionowanie zmiany podziału czynności, która skutkuje zmianą zakresu jego obowiązków, w szczególności (a więc nie tylko), przeniesieniem do innego wydziału sądu, w sposób przezeń nieakceptowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 czerwca 2023 r., I NKRS 5/23 i z 5 września 2023 r., I NKRS 38/23),

Wyznacznikiem tego, czy przepis art. 22a § 5 p.u.s.p. znajdzie w przedmiotowej sprawie odpowiednie zastosowanie, nie może być zatem sam tryb przewidziany przez ustawę dla zmiany zakresu sędziowskich obowiązków, ale skutki jakie może on wywołać. W niniejszej sprawie zakwestionowana przez SSN Pawła Czubika zmiana zakresu jego obowiązków związana była z wyznaczeniem go do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego od dnia 1 kwietnia 2023 r. do dnia 30 czerwca 2023 r. Zgodnie z przepisem § 2 zarządzenia nr 35/2023 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z 15 lutego 2023 r., na każdy miesiąc okresu wyznaczenia przydzielono SSN Pawłowi

Czubikowi 6 spraw spośród najstarszych spraw zarejestrowanych w repertorium CSKP lub CNPP jako sędziemu sprawozdawcy w sprawie oraz na każdy miesiąc wyznaczono tego sędziego do składu orzekającego w charakterze innym niż sprawozdawca w nie mniej niż 9 i nie więcej niż 14 sprawach rozpoznawanych w składach wieloosobowych.

Powyższa ilość spraw, obejmujących sprawy innego rodzaju niż rozpoznawane w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, tj. w izbie, w której orzeka SSN Paweł Czubik, prowadzą do wniosku, że ingerencja w zakres jego sędziowskich obowiązków była znaczna i z pewnością istotnie podobna do ingerencji, jaką w zakresie obowiązków sędziowskich wywołać może zmiana podziału czynności, dokonywana przez prezesa sądu powszechnego na podstawie art. 22a § 4 p.u.s.p.

Zmiana zakresu obowiązków była konsekwencją wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznawaniu spraw w oparciu o art. 35 § 3 u.SN *in principio*. Zgodnie z treścią tego przepisu, sędzia może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz, za zgodą sędziego, do orzekania na czas określony w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, może nastąpić na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku. Po upływie okresu wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie, sędzia podejmuje czynności w sprawach przydzielonych mu w tej izbie do ich zakończenia. Tryb modyfikacji obowiązków sędziowskich wynikający z treści powyższego przepisu z pewnością różni się od wprowadzania zmian w podziale czynności na podstawie art. 22a § 4 p.u.s.p., co jednak nie przemawia przeciwko odwołaniu się do art. 22a § 5 p.u.s.p. Skoro zastosowanie przepisu art. 35 § 3 u.SN może skutkować zmianami w zakresie obowiązków sędziowskich porównywalnymi z tymi, które mogą być konsekwencją zmiany podziału czynności w sądach powszechnych, należy stwierdzić, że nie istnieją przekonujące racje przemawiające za tym, by pozbawiać sędziów Sądu Najwyższego analogicznej, jak przyznana sędziom sądów powszechnych, ochrony odnoszącej się do badanego zakresu.

Należy uznać, że KRS wydając zaskarżoną uchwałę prawidłowo oparła jej treść na przepisie art. 22a § 5 p.u.s.p. W konsekwencji zastosowanie znajduje

również art. 22a § 6 p.u.s.p., z którego wynika, że od uchwały Rady, wydanej po rozpoznaniu odwołania wniesionego na podstawie art. 22a § 5 p.u.s.p., odwołanie nie przysługuje.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 44 ust. 3 u.KRS w zw. z art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Maria Szczepaniec Krzysztof Wiak Paweł Wojciechowski

[SOP]

[ms]